

A bűnügyi elemzés nemzetközi keretei

International framework for criminal analysis

Szabó János

kiemelt főreferens, rendőr alezredes
Országos Rendőr-főkapitányság
szaja-m@freemail.hu

Absztrakt

Cél: A bűnügyi elemzés magyar módszertanának megújításához szükség van egy új típusú keretrendszer felállítására. Ez azonban elképzelhetetlen a bűnügyi elemzéssel foglalkozó legfontosabb nemzetközi szereplők által használt módszertan megismerése nélkül.

Módszertan: A tanulmány az Europol, a UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime), az IACA (International Association of Crime Analysts) és az Egyesült Királyság bűnüldöző szerveinek bűnügyi elemzői módszertanát mutatja be és hasonlítja össze.

Megállapítások: A bűnügyi elemzés egységes módszertanának kidolgozása Magyarországon 1997-re nyúlik vissza, azonban csak az utóbbi pár évben történtek kísérletek a módszertan – a modern kor követelményeinek megfelelő – megújítására. Mivel a korábbi keret már nem alkalmas az olyan új elemzői módszerek befogadására, mint a kockázatelemzés, hálózatelemzés, forró pontok elemzése, vagy épp az újra gondolt bűncselekményi mintaelemzés, a megújítási törekvések első lépése egy új, rugalmas keretrendszer kidolgozása. Ennek megalkotásához célszerű megvizsgálni, hogy a bűnügyi adatok feldolgozásában és elemzésében, illetve az elemzés elméleti támogatásában érdekelt és élen járó országok, valamint nemzetközi szervezetek milyen módszertant használnak.

Érték: Mivel a vizsgált módszertanok mindegyike az adott szervezet vagy rendvédelmi szerv aktuális feladataihoz igazodik, teljes egészében nem hasznosíthatók, viszont egyes elemeiben, felépítésükben alapul szolgálnak a bűnügyi elemzés nemzeti kereteinek kialakításához.

Kulcsszavak: bűnügyi elemzés, Europol, UNODC, IACA, stratégiai elemzés, forró pontok elemzése, kockázatelemzés, operatív elemzés

Abstract

Aim: Renewing the Hungarian crime analysis methodology is necessary to set up a new framework for it. However, this is inconceivable without knowing the methodology used by the most important international actors in criminal analysis.

Methodology: The study presents and compares the methodologies of crime analysis of Europol, UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime), IACA (International Association of Crime Analysts) and U.K. law enforcement.

Findings: The development of the integrated methodology of criminal analysis in Hungary dates back to 1997. However, only in the last few years have attempts been made to renew this methodology in line with the requirements of the modern age. As the previous framework is no longer suitable for the reception of new analytical methods, like risk analysis, network analysis, hot-spot analysis or even the reinterpreted crime pattern analysis, the first step in the renewal effort is to develop a new, flexible framework. Creating the new framework is expedient to examine the methodology used by countries and international organizations leading in the processing and analysis of criminal data and theoretical support of analysis.

Value: As each of the examined methodologies is adapted to the current tasks of the given organization or law enforcement body, they cannot be utilized in their entirety, but in some elements and their structure, they serve as a basis for the development of the national framework of criminal analysis.

Keywords: crime analysis, Europol, UNODC, IACA, strategic analysis, hot spot analysis, risk analysis, operational analysis

Bevezetés

A magyar rendőrségen a bűnügyi elemzés módszertanának megújítása már 2015-ben napirendre került (Szabó, 2018), és a bűnügyi elemzés új szabályzatának megalkotásáig lehetőség nyílt a keretrendszerre vonatkozó elképzelések kidolgozására is¹ (Szabó, 2020).

A bűnügyi elemzés új szabályzata – jóllehet minden további magyarázat nélkül – részleteiben már tartalmazza ennek a megújított keretrendszernek egyes elemeit, azonban fontos azt is megismerni, hogy milyen úton, milyen alapok ismeretében került sor a módosításokra.

---

1 Az országos rendőrfőkapitány 23/2018. (VI. 21.) ORFK utasítása a Bűnügyi Elemzési Szabályzatról.

A korábbi elemzési struktúra sem teljesen magyar fejlesztés, hiszen azt az Interpol 1995-ben megtartott, bünelemzéssel foglalkozó konferenciáján a résztvevő tagállamok elfogadták, és végül Kunos Imre fordításában jelent meg hazánkban (Kunos, 1997). Ezért a megújítás alatt álló keretrendszer felépítéséhez is szükséges számba venni a rendelkezésre álló alapokat, iránytűként használva azt az egyszerű hipotézist, hogy amit egyszer már jól kitaláltak, azt nem kell újra kitalálni, legfeljebb kiragadni belőle a megfelelő elemeket vagy elgondolásokat, és a felmerülő igények és sajátosságok alapján összeilleszteni azokat egy egész, működő rendszerré. Nincs feltétlenül szükség forradalmian új elgondolásokra, sutba dobva a bűnügyi elemzők által használt információcserére szolgáló platformokon megosztott legjobb gyakorlatokat, de a jó megoldáshoz valószínűleg kívül kell helyezkedni a bevált sémákon, vagyis egyfajta paradigmaváltásra lesz szükség (Szabó, 2021).

A tanulmányban azokat a nemzetközi keretrendszereket mutatom be, amelyek jelen korunkban a leginkább meghatározók a bűnügyi elemzők számára.

Az Amerikai Egyesült Államokban már a múlt század hatvanas éveitől törekedtek a bűnügyi elemzés módszertanának kidolgozására és egységesítésére. A tengerentúli módszertant kiválóan reprezentálja a Bűnügyi Elemzők Nemzetközi Társaságának (International Association of Crime Analysts; továbbiakban: IACA) sztenderdje. Az európai nemzetközi bűnügyi együttműködés és ezen belül a határon átnyúló, szervezeten elkövetett bűncselekmények elemzésének egyik fő letéteményese az Europol. Az Interpol tagállamok rendészeti szerveinek bűnügyi tevékenységét pedig a Szervezett és Kábítószerbűnözés elleni Hivatal (United Nations Office on Drugs and Crime; továbbiakban: UNODC) segít összehangolni, amely főleg képzések megtartásával nyújt elemzői támogatást. A fentiek miatt az elemzés kereteinek áttekintésekor főleg ezekre az irányvonalakra fókuszáltam.

Az alább bemutatott módszertanok közös jellemzője és az eltérések fő oka is egyben, hogy mindegyiket az adott szervezet vagy rendvédelmi szervek aktuális feladatainak támogatásához alakították ki. És éppen a feladatok és célok különbözősége az ok, amiért nem lehet egyiket vagy másikat közvetlenül alkalmazni, illetve nagyobb változtatások nélkül beépíteni a magyar bűnügyi elemzői módszertanba.

Az Europol rendszere

Az Europol az Európai Unió (továbbiakban: EU) bűnüldöző ügynöksége. Ebben a minőségében számos egyedülálló szolgáltatást nyújt az EU 27 tagállama

számára. Ezek közül az egyik a határokon átnyúló súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelem elemzői támogatása. E feladatkörében az EU és az unió kívüli országok rendvédelmi szervei szakértőinek támogatása érdekében folyamatosan szorgalmazza a bevált gyakorlatok megosztását és az információcserét. Emiatt létrehozta az Europol Szakértői Platformot (Europol Platform for Experts; továbbiakban: EPE), amely a tematikus alrendszereivel összekapcsolja a rendészet adott témakörével gyakorlati és elméleti szinten foglalkozó szakértőket. A tudásanyag bővítése érdekében egyetemek, magáncégek és más nemzetközi szervezetek nem rendészeti szakértői is hozzáférhetnek az EPE egyes részeihez.

Ennek a platformnak a része és az elemzők szakmai támogatásának tere a CONAN (Connecting Analysts), ahol az EPE regisztrációval rendelkező elemző szakértők egyfelől hozzáférhetnek az Europol szakmai anyagaihoz, ideértve a bűnügyi elemző módszertant és a hozzá kapcsolható dokumentációt, másfelől saját maguk is bővíthetik a szakanyagok repertoárját, és nem utolsósorban az oldalhoz tartozó fórumon keresztül megoszthatják tapasztalataikat, az általuk használt módszereket és segédeszközöket.

A CONAN jól tükrözi az Europol szakmai koncepcióját a bűnügyi elemzés módszertanával kapcsolatban, amely a bűnügyi elemzést két nagy területre osztja: stratégiai és operatív elemzésre. Ez a felosztás nem csupán az 1997-es Interpol konferencián elfogadott módszertani felosztást tükrözi (Szabó, 2020), hanem azt is, hogy az Europol a nyomozások támogatásán kívül csak stratégiai célú elemzéseket végez.

Stratégiai elemzés

A módszertan a stratégiai elemzés kifejtésénél a stratégia fogalmát a hosszabb távú és általánosabb célokkal kapcsolatban használja. A stratégiai elemzés főbb jellemzőinél adatforrásként az általános bűnügyi adatokat, célként a rendészeti vezetők hosszú távú tervezésbeli döntéshozatalának támogatását jelöli meg².

Abban viszont már eltér az Interpol korai módszertanától³ (Kunos, 1997), hogy a stratégiai elemzés alá az ott felsorolt klasszikus módszerek helyett az egyes elemzések céljának vagy eredményének megfelelő elemzéstípusokat sorol fel.

Az Europol értelmezésében a leíró elemzés (descriptive analysis) egy adott jelenségre, bűncselekményi mintára vonatkozó, szisztematikusan elrendezett adatokat és információkat tartalmaz. A legtöbb esetben ez az elemzés csak

---

2 Az Europol EPE felülete és azon belül minden szakértői oldal, így a CONAN is, regisztrációhoz kötött, ezért az oldalak tartalmának megismerése is ennek függvénye.

3 A módszertan a már hatályon kívül helyezett 13/2001. ORFK utasítás is tartalmazza.

a jelen bűnügyi helyzetre vonatkozik. Legfőbb forrása a bűnügyi statisztika, és az elemzés eredményét a döntéshozó főleg a rendelkezésre álló erők és eszközök megfelelő elosztása érdekében használja.

A magyarázó elemzés (explanatory analysis) nemcsak magát a jelenséget írja le, hanem az adott jelenség okait is elmagyarázza vagy megpróbálja megérteni. A bűnözés volumenének vagy egyes bűncselekmények tendenciaszerű változásainak magyarázataul gyakran szolgálnak környezeti változók, ezért a jelenségek okainak feltárásakor figyelembe kell venni a releváns politikai, gazdasági, társadalmi, demográfiai és technológiai tényezőket is.

A prediktív elemzés (predictive analysis) még ennél is tovább megy egy lépéssel. Az egyes jelenségek tipizálása, magyarázata vagy okainak feltárása mellett a jövőbeni fejlemények prognózisait is magában foglalja.

A fenyegetésről szóló értesítés (threat notice) célja a bűnügyi környezet legújabb változásainak, trendjeinek és fejleményeinek kiemelése. A fenyegetésről szóló értesítés értékeli a lehetséges hatásokat is.

A fenyegetésértékelés (threat assessment) célja, hogy értékelje a szervezett bűnözői csoportok jellegét vagy fenyegető jellemzőit, egyes bűncselekmények fenyegető jellemzőit, illetve a szervezett bűnözői csoportok és a hozzájuk köthető illegális kereskedelem fenyegető vonatkozásait egy bizonyos területen.

A sebezhetőség értékelés (vulnerability study) a (jogi) környezet gyenge pontjainak felmérésére irányul, illetve annak megállapítására, hogy a szervezett bűnözői csoportok milyen szinten képesek kihasználni a környezet sebezhetőségét. Egy bizonyos fenyegetés csak akkor árthat, ha a rendszer sebezhető (rendelkezik kihasználható belső gyengeséggel). A fenyegetésértékelések gyakori hibája, hogy csak a fenyegetésre összpontosítanak anélkül, hogy figyelembe vennék a tárgy sebezhetőségét vagy az esetleges bekövetkező kárt. A cél sebezhetősége attól függ, hogy képes-e védekezni és megvédeni magát például ellenintézkedésekkel.

A kockázatértékelés (risk assessment) célja a társadalom kiszolgáltatott területeinek (összességében magának a környezetnek) azonosítása, amelyeket bűnözők kihasználnak vagy kihasználhatnak. Ezek sérülékenységeit kombinálva a bűnözők vagy bűnözői csoportok jelentette fenyegetéssel előrejelzést adhatnak a kockázatról.

Az előrejelzési elemzés (forecast analysis) nem más, mint forgatókönyv készítése, ami egyfajta leírás a lehetséges jövő elemeiről. Az elemző képet mutat arról, hogy egy helyzet hogyan alakulhat a jövőben. Ez lehet a különböző eredmények bemutatása is. Egy forgatókönyv megpróbálja felvázolni a különböző jövőket és következményeket. A különböző forgatókönyvek kiemelik azokat a kockázatokat és lehetőségeket, amelyek lehetővé teszik a rendvédelmi szervek számára, hogy megfelelő választ készítsenek, ha az egyik forgatókönyv valósággá válik.

Megvizsgálva a fenti módszereket és elemzési formákat kijelenthető, hogy az Europol elsősorban az elemzés célja szerint definiálja azokat. A leíró, magyarázó és prediktív elemzés együtt tulajdonképpen nem más, mint bűncselekményi minta és/vagy trendelemzés, és ide lehet sorolni az előrejelzési elemzést is. A fenyegetésről szóló értesítés, a fenyegetettség értékelés, a sebezhetőség értékelés és a kockázatértékelés pedig a kockázatelemzésnek mint módszernek az elemei.

Operatív elemzés

Az operatív elemzés az Europol értelmezésében a bűncselekmények (operational crime analysis) és a bűnügyi információk (criminal intelligence analysis) elemzését jelenti. Az operatív elemzés hipotéziseket állít össze a nyomozók számára a nyomozás vagy egy konkrét bűncselekmény elemeire vonatkozóan. Ez magában foglalhatja a bűnözőről, a szervezett bűnözői hálózatokról, a működési módokról, a bűnözők képességeiről, erőforrásairól, sérülékenységeiről, korlátairól és szándékairól szóló hipotéziseket. Az operatív elemzés célja a nyomozók támogatása a nyomozás során.

Az Europol az operatív elemzés alá elemzési módszereket és technikákat egyaránt rendel. Míg a szociálishálózat-elemzés egyértelműen módszer, addig a kapcsolatelemzés, a térinformatikai elemzés és idővonal-elemzés elemzői technika.⁴

Az operatív elemzés – ami vonatkozhat konkrét ügyre, bűncselekmény-sorozatokra, szervezett bűnözői csoportokra, módszerekre stb. – eredményeit elsősorban egy operatív elemzési jelentés (operational analysis report; továbbiakban: OAR) tartalmazza, amelyet a megfelelő, célhoz kötött sablon felhasználásával készítenek. Az OAR tartalmazza a hipotéziseket (például a bűnözői hálózatokról, a modus operandiról, erőforrásokról, sérülékenységekről, a bűnözői csoportok tevékenységének megszakításáról, lehetséges célpontokról, kommunikációs módszerekről stb.), az információs hiányosságokat (information gap) és egyértelmű ajánlásokat a nyomozó hatóság további tevékenységére vonatkozóan.

IACA keretrendszer

Az IACA 1990-es megalakulása óta 60 ország bűnügyi elemzőit tudja a sorai között, így tevékenysége körében kiemelt prioritásként szerepel az egységes

---

4 A bűnügyi elemzési módszer egységes szerkezetben tartalmazza az elemzés célját, a cél elérését biztosító eljárásokat, valamint az elemzendő információk típusát és forrását, míg az elemzési technika az elemzés gyakorlati lépéseit és eszközeit foglalja magába.

bűnügyi elemzői módszertan kialakítása. Ennek érdekében 2011-ben létrehozták a Szabvány, Módszertani és Technológiai Bizottságot (Standards, Methods, and Technology Committee – SMT), amelynek feladata a bűnügyi elemzés szabványainak kidolgozása volt, amely magában foglalta az egységes keret- és a bűnügyi elemzéshez kapcsolódó fogalomrendszer kidolgozását.

Alláspontjuk szerint a bűnügyi elemzés fajtáit (típusait)⁵ az adatok jellege és forrása, az alkalmazott technikák, az elemzés eredményei, az elemzés szabályossága és gyakorisága, valamint a tervezett közönség és cél határozzák meg. Felismerték, hogy nincs olyan szabályos keretrendszer, amelyben a definíciókészlet kizárólagos vagy teljesen kimeríti az adott fogalmat, és figyelembe kell venni, hogy a definíciók átfedhetik egymást (IACA, 2014). Ennek ellenére a struktúrát úgy alakították ki, hogy az egyes elemzési módszereket (és technikákat) az elemzési fajták alá rendelték.

A fentiek figyelembevételével négy elemzésfajtát határoztak meg: 1) bűnügyi-információ-elemzés (crime intelligence analysis); 2) taktikai bűnügyi elemzés (tactical crime analysis); 3) stratégiai bűnügyi elemzés (strategic crime analysis); és 4) adminisztratív bűnügyi elemzés (administrative crime analysis).

Bűnügyiinformáció-elemzés⁶

A bűnügyi információ elemzésének tárgya a bűncselekményekben részt vevő személyek, így különösen a bűncselekmény-sorozatok elkövetői, a veszélyeztetett sértetti célcsoportok, a bűnszervezetek és a bűnözői hálózatok. Az elemzés célja megismerni, felderíteni ezen személyek, a bűnözői csoportok tevékenységét, a csoportok szerkezetét, hierarchiáját, a bűncselekmény elkövetésének motívumait, és az így megszerzett információk felhasználásával a jogsértések megelőzése, a további jogsértésektől való visszatartás, a bűnözői csoportok, bűnszervezetek tevékenységének megzavarása, bomlasztása, végső soron pedig a csoportok felszámolása (IACA, 2014).

Az IACA magyarázatából az is kiderül, hogy ők sem tudnak teljes mértékben dűlőre jutni az „intelligence” szó használatával, különösen ennél az elemzési formánál. *„E tekintetben a bűnügyi információ elemzés kiindulópontként használhatja a nyílt rendőrségi adatokat, de a folyamat lényege az egyénekre és hálózatokra vonatkozó információk – »hírszerzési adatok« – bizalmas gyűjtése, az adatbiztonsággal, a hozzáféréssel és a magánélet védelmével kapcsolatos*

5 A bűnügyi elemzés szabályzata fajtaként nevesíti, míg az angol szövegben a „type” szó szerepel.

6 A szövegben következetesen az információ szót használom azokban a szóösszetételekben, ahol az intelligence kifejezés az elemzésre vonatkozik (például intelligence analysis).

aggályokkal, valamint az információknak az adatokból elemzés útján értékelt információkká történő későbbi átalakítása.” (IACA, 2014; Santos, 2017).

A bekezdés közepén az „intelligence” kifejezést, mint bizalmas információt, „hírszerzést” használják, míg a bekezdés végén az „intelligence” maga az értékelt információ, az elemzés eredménye. Ez összecseng a UNODC elemzői kézikönyvében szereplő „intelligence” fogalommal. Érzékelve a fogalom körüli zűrzavart, a bevezetésben maguk is utalnak a szó használatával kapcsolatos problémákra.

Álláspontjuk szerint az „intelligence” kifejezés az egyik legzavaróbb fogalom a bűnügyi elemzés területén, mivel klasszikus értelmében az ellenséggel kapcsolatos információk leírására használják, és olyan fogalmakban jelent meg, mint a „katonai hírszerzés” (military intelligence), „bűnügyi hírszerzés” (criminal intelligence) és a „hírszerzési elemzés” (intelligence analysis). Az utóbbi időben azonban néhány elemzéssel foglalkozó szakember a kifejezést sokkal inkább az elemzés eredményére használta, mintsem az elemzendő adatok forrására. Mivel mindkét értelmezés masszívan jelen van az elemzés területén, csupán a szövegkörnyezet alapos tanulmányozásával lehet egyes angol nyelvű szakanyagokat megfelelő szakmaisággal lefordítani (IACA, 2014).

Visszatérve az IACA elemzői struktúrájához, a szabványok kidolgozása során úgy vélték sürgősen elhatárolni egymástól a bűnügyi elemzési módszereket az elemzési technikáktól, így az egyes típusok (fajták) alatt mindkét fogalomkör elemei szerepelnek. Így a bűnügyi információ elemzéshez tartozik: 1) visszaszó bűnelkövetők és sértettek elemzése (repeat offender and victim analysis); 2) bűnügyi nyilvántartások elemzése (criminal history analysis); 3) kapcsolati elemzés (link analysis); 4) áramlási elemzés (commodity flow analysis); 5) kommunikációs elemzés (communication analysis); 6) közösségi média elemzése (Social media analysis).

Taktikai bűnügyi elemzés

Az IACA értelmezésében a taktikai bűnügyi elemzés nem más, mint a rendvédelmi szervek által begyűjtött információk elemzése a vezetők rövid távú döntéshozatali mechanizmusának támogatására, amely a nyomozati tevékenység irányának, a rendőri munka prioritásainak meghatározására, a járőr útvonalak tervezésére és a rendelkezésre álló erők és források optimális elosztására irányul. A taktikai elemzésben felhasznált információk szűkebb vizsgálati területre (megye, járás, település), a rövidebb, jellemzően egy éven belüli időszakra korlátozódnak, és főleg a bűncselekmények elkövetőire, a sértettekre, a területen megjelenő nagyobb horderejű vagy ismétlődő bűncselekményekre, azok elkövetésének módjára, esetleg konkrét bűncselekmény-sorozatokra összpontosítanak.

A taktikai bűnügyi elemzés folyamatai és technikái: 1) az ismétlődő bűncselekmények elemzése (repeat incident analysis); 2) a bűncselekményi mintaelemzés (crime pattern analysis); 3) az ismert elkövetők és a korábbi bűncselekmények összekapcsolása (linking known offenders to past crimes).⁷

Stratégiai bűnügyi elemzés

A stratégiai bűnügyi elemzés a hosszú távú bűnüldözési és bűnmegelőzési stratégiák, rendészeti irányvonalak és elvek kidolgozására és értékelésére irányuló adatok elemzése. Az elemzések célja a bűnügyi statisztikai adatokból kimutatható hosszú távú trendek, forró pontok és a stratégiai tervezést igénylő problémák feltárása. Jóllehet a stratégiai elemzés zömében a statisztikákra támaszkodik, az elsődleges adatgyűjtés számos egyéb forrásból kvantitatív és kvalitatív módszerrel egyaránt megvalósulhat.

A stratégiai bűnügyi elemzés módszerei: 1) a trendelemzés (trend analysis); 2) a forró pontok elemzése (hot spot analysis); 3) a problémaelemzés (problem analysis).

Már itt szükségesnek tartom megjegyezni, hogy van némi ellentmondás az IACA fogalomalkotásában, ugyanis a forró pontok mint fogalom egy másik, szintén az elemzés szótterdjével foglalkozó kiadványuk szerint a bűncselekményi mintaelemzés eszköztárának egyik eleme. Eszerint a „hot spot” egy vagy több elkövető által, egy adott területen, adott időszakban megjelenő azonos típusú bűncselekmények csoportja (IACA, 2011).

Mivel a bűncselekményi mintaelemzés a taktikai bűnügyi elemzések egyik módszere, így a forró pont (hot spot) fogalom megjelenése a stratégiai elemzések módszerei között zavaró lehet.

Adminisztratív bűnügyi elemzés

Az adminisztratív bűnügyi elemzés a rendészeti szervek adminisztratív szükségleteire irányuló elemzés. Mivel ez az elemzési fajta rendkívül széles területet fed le, az elemzéshez használt módszerek és technikák is változatosak. Tulajdonképpen nem is lehet beszélni önálló módszerekről, hiszen a trendelemzésétől kezdve a térinformatikai elemzésekig szinte minden forma és technika használható, ami az elemzés céljának elérésére alkalmas.

---

⁷ A rendőrségnél használt módszertanban ezt az elemzési formát az összehasonlító ügyelemzés módszere foglalja magában.

A rendészeti szervek adminisztratív elemzés iránti igénye olyan feladatokban jelenik meg, mint például az állomány leterheltségének hatása a teljesítményre, az egyes területi és/vagy helyi rendőri szervek illetékességi területének meghatározása a terület lakossága, a települések határai, a bűncselekmények jelentette kockázat és a rendelkezésre álló állomány függvényében, a rendőrségi akciók és programok költség-haszon elemzése.

Az IACA az adminisztratív bűnügyi elemzések közé sorolja az illetékességi területek elemzését (districting and re-districting analysis), a járőrszemélyzet elemzését (patrol staffing analysis), a költség-haszon elemzést (cost-benefit analysis) és az erőforrás-telepítést különleges eseményekhez (resource deployment for special events).

Az adminisztratív bűnügyi elemzés, mint kategória nagyon közel áll a stratégiai bűnügyi elemzéshez és a taktikai bűnügyi elemzéshez is, mivel ugyanazokat a módszereket és technikákat használja. A különbség az elemzéshez felhasznált adatokban (nem kizárólag bűnügyi adatokat dolgoz fel, hanem vegyíti más típusú információkkal), az elemzés céljában és tárgyában van (nem a bűnözésre vagy egyes bűncselekményekre, elkövetőkre, sértettekre stb. irányul, hanem a rendészeti szervek nem nyomozási módszertannal kapcsolatos tevékenységére).

UNODC bűnügyi elemzés struktúrája

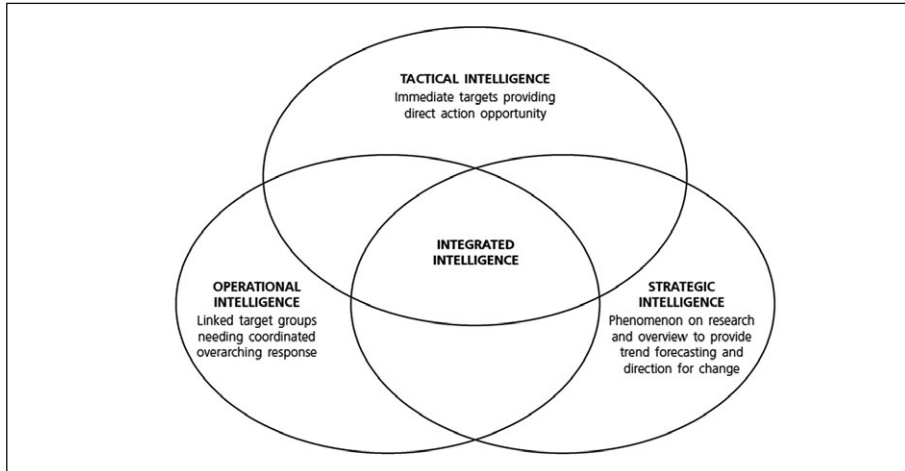
Az UNODC 2011-ben két kézikönyvet is kiadott a bűnügyi elemzés elméletével és módszertanával kapcsolatban. Az egyik kiadvány a bűnügyi vezetőknek (Criminal Intelligence Manual for Managers, UNODC, 2011), a másik közvetlenül az elemzőknek (Criminal Intelligence Manual for Analysts, UNODC, 2011) készült. A vezetőknek szánt kiadványban a bűnügyi elemzés általános irányain kívül a bűnügyi elemzés folyamata és a UNODC által, valamint az Egyesült Királyság bűnügyi szerveinél használatos módszertan szerepel, míg az elemzői kézikönyvben inkább az elemzési technikákon van a hangsúly.

Mielőtt beleásnánk magunkat az elemzés UNODC által alkalmazott kereteibe, feltétlenül meg kell említeni, hogy mindkét kézikönyv az első fejezetében azonos tartalommal foglalkozik az IACA rendszerénél már említett problémával, az „intelligence” szó használatával kapcsolatban.

Fontosnak tartják kihangsúlyozni, hogy a fogalmat az információ és annak értékelése függvényében egyfajta értékelt információként használják. Ez leginkább azért érdekes, mivel a bűnügyi elemzés felosztásánál az „intelligence” fogalmat is ebben az értelemben használják.

Ennek megfelelően három fő részre tagolják a bűnügyi elemzést, amely 1) operatív (operational intelligence); 2) taktikai (tactical intelligence); 3) stratégiai (strategic intelligence) értékelt információk feldolgozásán alapul.

1. számú ábra: A UNODC információstruktúrája

Forrás: UNODC, 2011.

Taktikai értékelt információk

A UNODC taktikai információkon alapuló elemzés alatt főleg az egy bizonyos típusú bűncselekmény vagy bűnelkövető által jelentett közvetlen fenyegetés elhárítására kidolgozott módszereket érti, amelyek lehetőséget biztosítanak a bűnügyi vezetőknek közvetlenül reagálni az eseményekre, vagy megfelelő bűnmegelőzési lépéseket kidolgozni.

A taktikai információk a UNODC értelmezése szerint nem statisztikai adatok, hanem a nyomozások, illetve titkos információgyűjtések során összegyűjtött adatok a bűnelkövetőkről és tevékenységükről.

Operatív elemzés

Az operatív információk elemzése a módszertanban nem más, mint az elemzési célok megjelölése anélkül, hogy konkrét elemzési módszereket rendelnének ehhez az elemzésfajtaéhoz. Az operatív elemzés egyfelől az információk forrásának és megbízhatóságának vizsgálata, másfelől pedig a bűncselekményekből vagy a kialakuló tendenciákból származó információk gyűjtésének egyfajta

strukturált megközelítése, amelynek célja a bűnözői csoportok, illetve az egyes bűnelkövetők jellemzőinek, releváns helyszíneknek, a kapcsolattartás és a kommunikáció módjának azonosítása.

Az operatív elemzés a kézikönyv értelmezésében ténylegesen a hírszerzési információk elemzését helyezi előtérbe, amire több olyan kifejezés is utal, mint a „silent features”, „operational work”, „operational task” (UNODC, 2011).

Ebből a szempontból kifejezett hasonlóság mutatható ki az Europol operatív-információ-elemzés (operational intelligence analysis) módszerével, amely nagy részben a tagországoktól származó minősített információk elemzésén alapul.

Mint már említettem, a UNODC ebből a szempontból nem módszertani keretet kínál, csupán értelmezni próbálja az egyes elemzési fajtákhoz kapcsolódó elemzőkkel szemben támasztott követelményeket, és ajánlásokat tesz az elemzési feladatok végrehajtására.

Feladatként határozza meg a nyomozások érdekében további információk felkutatását és értelmezését, valamint az elemzés eredményének gyors közzétételét. Az elemzés célja pedig világos itiner létrehozása az operatív tevékenység végzőknek a hírszerzésen alapuló rendszet alapelveinek felhasználásával.

Az elemző számára a legfontosabb tényezők a kezelt információk jellege, forrása és érvényessége. Az elemzés eredménye az információknak olyan feldolgozása lesz, amely magában foglalja az ismert tényeket, pletykákat, spekulációkat és gyanúkat, illetve ezek lehetséges kapcsolódásait. Az elemzésnek további, konkrét ajánlásokat kell tartalmaznia a további munkához (UNODC, 2011).

Stratégiai elemzés

A stratégiai elemzés alapvető célját a UNODC is a döntéshozók hosszú távú tervezési folyamataival és az ezzel kapcsolatos döntésekkel kapcsolatban fogalmazza meg. A hosszú távú vagy stratégiai tervezés minden esetben jövőorientált, az elérendő célokat a tervezési intervallum függvényében határozzák meg.

Az a fent idézett kézikönyvből és az Europol stratégiai elemzésre vonatkozó szakmai anyagából is világosan látszik, hogy ez utóbbi szervezet szinte teljes egészében a UNODC módszertanát „honosította”.

A kézikönyv a stratégiai elemzés módszereit a feldolgozás és a végtermék alapján alacsonyabb, általános, illetve magasabb szintű elemzési módszerként definiálja. A legalacsonyabb szintű elemzési módszer a leíró elemzés, amelyben a rendelkezésre álló adatokat és információkat az elemzés céljának megfelelő technikák felhasználásával csoportosítják, elemzik és tárják a megrendelő elé.

A cél gyakran a bűnözés vagy egyes bűncselekmények általános tendenciáinak, illetve a kialakult mintázatoknak felvázolása bűnügyi statisztikai adatok

felhasználásával. Valószínűleg ez az egyik leggyakoribb elemzési forma annak ellenére, hogy a magyar módszertanban önálló módszerként épp a jelenségek okainak vizsgálata és előrejelzések hiányában nem szerepel. A magyar rendőrségen jelen levő statisztikai szemlélet ipari mennyiségű bűnügyi statisztikát készített az elemzőkkel, amelyek célja csupán a bűnügyi helyzet bemutatása (Vári, 2014).

A magyarító elemzés alapja a leíró elemzés, azonban itt már a trendek, tendenciák vagy egyes jelenségek mögött meghúzódó okok feltárására helyeződik a hangsúly. Az elemzőnek pontosan tisztában kell lennie a jogszabályi környezetben bekövetkezett változásokkal, azok hatásával a bűnözésre, továbbá a jogalkotók és a rendészeti szervek adminisztratív jellegű beavatkozásainak hatásával a bűnügyi statisztikára. Gyakran a büntető kódex, a büntetőeljárás változásai állnak egyes trendek háttérében, amelyek rendkívül komplexszé teszik ezt az elemzési formát.

A stratégiai elemzési módszerek legmagasabb szintjét a prediktív elemzésben látják, amelynek központi eleme a bűnözés jövőbeni fejlődésének előrejelzése. Az előző bekezdésben nevesített, trendet befolyásoló tényezők ugyanúgy nehezítik az előrejelzéseket és becsléseket, mint az okok magyarázatát.

A stratégiai elemzés gyakran nem csupán a bűnügyi statisztikai adatok elemzését jelenti. A bűnözés vagy egyes bűncselekmények volumenére ható nagyszámú tényező között éppúgy jelen vannak a gazdasági, politikai, társadalmi változók, amelyeket az elemzés során nem lehet figyelmen kívül hagyni. Ezért mind az elemzés tárgyát, mind pedig az elemzés módszerét gondosan kell megválasztani.

A UNODC stratégiai elemzés módszertanában fontos elem olyan más tudományterületek módszereinek alkalmazása, mint a társadalom- és politikatudomány, a közgazdaságtan, a kriminológia és a magatartástudomány.

Tekintettel arra, hogy az Europol a UNODC módszertanát vette át, ezért a stratégiai elemzés körébe tartozó fenyegetettség- és kockázatértékelés tartalmi elemei megegyeznek a 6.1.1 fejezetben leírtakkal.

Az Egyesült Királyság rendőrségének elemzési struktúrája

Az Egyesült Királyságban a rendvédelmi szervek számára egy olyan rendészeti modellt dolgoztak ki, amely nem csupán meghatározza a rendészeti tevékenység alapjait, működési elveit és kijelöli az elérendő célokat, hanem képes azonosítani a bűncselekmények és egyéb események mintázatait, amely lehetővé teszi a felmerülő problémák és a lehetséges megoldások alaposabb megközelítését. A Nemzeti Hírszerzési Modell (National Intelligence Model,

továbbiakban: NIM)⁸ a rendőri együttműködés olyan szintjeit határozza meg, amelyekben a problémák megoldásához a rendőrségen kívül más rendészeti szervek, kormányzati ügynökségek és egyéb szervezetek összehangolt részvételét igényli (ACPO, 2005).

A NIM a rendészeti tevékenység három szintjét határozza meg.

- 1) Helyi szint: azok a bűncselekmények, jogellenes tevékenységek, amelyeket a helyi rendészeti erők is képesek kezelni, és megoldásuk viszonylag kis erőforrásigénnyel bír. A bűncselekmények széles skálán mozognak a lopástól az emberölésig.
- 2) Határon átnyúló bűnözés: a helyi erőknél magasabb szintű beavatkozást és erőforrásmegosztást igényel.
- 3) Súlyos és szervezett bűnözés: nemzeti és/vagy nemzetközi szinten megjelenő bűncselekmények, amelyek proaktív eszközökkel történő azonosítást és elsődlegesen speciális egységek célzott műveleteit igénylik.

A rendészeti szervek együttműködése és hatékony problémamegoldó tevékenysége elképzelhetetlen a bűnözéssel kapcsolatos statisztikai adatokból és a nyomozások során végzett információ- és hírszerző tevékenységből származó adatok értékelése nélkül. Az információ értékelés végső állapota egy olyan termék, produktum, amely a különböző értékelési mechanizmusok (elemzői módszerek) eredményeként a felhasználók igényeinek megfelelő formában segíti őket a döntéshozatalban.

Az értékelések eredményeit az elérendő célok alapján sorolják négy kategóriába (ACPO, 2005).

Az első a stratégiai értékelés (strategic assessment), amelynek célja a hosszú távú problémák azonosítása, valamint a bűncselekmények terjedelmében bekövetkező változások előrejelzése. A stratégiai értékelés elősegíti a rendvédelmi prioritások meghatározását, a rendelkezésre álló erőforrások megfelelő elosztását, a gazdálkodási tevékenység tervezését, valamint a rendészeti felsővezetők és döntéshozók megfelelő tájékoztatását. A stratégiai értékelés olyan részterületeket foglal magába, mint a feladatmeghatározások, azok hatálya (szervezeti vagy területi illetékesség), helyzetértékelés, kitűzött és teljesített célok, a bűnözés és egyes bűncselekmények volumene, tendenciái és azok irányai, demográfiai és társadalmi problémák, valamint a rendelkezésre álló erőforrások.

A második terület a taktikai értékelés (tactical assessment), amely egy adott területen megjelenő rövid távú problémák azonosítása révén megfelelő alapot

---

8 Ez tipikusan az a helyzet, amikor az „intelligence” kifejezés mindkét korábbi fordítása és magyar értelmezése megállja a helyét.

nyújt azok gyors és hatékony orvoslására. Ez megmutatkozhat a szükséges műveletek és tervek kidolgozásában, a rendelkezésre álló erők és eszközök átcsoportosításában. A taktikai értékelés kitér az aktuális bűnügyi helyzetre, a bűncselekmény-sorozatok és a forró pontok azonosítására, a lehetséges megelőző intézkedésekre, a legjobb cselekvési irányokra, a rendelkezésre álló időkeretre és erőforrásokra.

A harmadik termékcsoport a cél profil (target profile), amely részletes képet alkot a bűncselekmények lehetséges elkövetőiről, bűnözői csoportokról vagy a bünszervezetekről. Segítséget nyújt a rendészeti vezetőknek a további információ- és hírszerzési tevékenység tervezéséhez, a megfelelő célok kiválasztásához, nyomozástervek készítéséhez. Tartalmazza a személyi és bűnügyi nyilvántartások adatait, a személyek és szervezetek pénzügyi háttérét, kapcsolatrendszerét, kommunikációs tevékenységét, térfigyelő kamerák adatait.

A negyedik termékcsoport a problémaprofil (problem profile), amely a jelenleg folyamatban vagy kialakulóban levő bűncselekmény-sorozatokra és forró pontokra fókuszál. Segítséget nyújt a rendvédelmi szervezeteknek a nyomozások irányának meghatározásában, valamint a bűnmegelőzési intézkedések kidolgozásában. A problémaprofil része a felmerülő problémák azonosítása, azok háttérének és okainak feltárása, az okozott vagy várható kár értékének megállapítása, a lehetséges elkövetők azonosítása, a problémák szociális hatásának leírása, továbbá a probléma elhárításához szükséges erőforrások meghatározása.

A fentebb felsorolt értékelési eredmények kilenc alapvető elemzési módszeren és technikán alapulnak.

Eredmény elemzés (result analysis): a járőr stratégiák és taktikák, a proaktív és reaktív nyomozati tevékenység, a bűnözés csökkentésére irányuló kezdeményezések, valamint az egyéb bűnüldözési irányelvek és technikák lehetséges hatásait vizsgálja. Segít a legjobb gyakorlatok azonosításában, a nyomozásmódszertan fejlesztendő területeinek, valamint a nyomozások során elkövetett szakmai hibák feltárásában.⁹

Bűncselekményi mintaelemzés: feladata a bűncselekmény-sorozatok, a bűnözés és egyes bűncselekmények trendjeinek azonosítása, magyarázata, a forró pontok felfedése és az általános profilelemzés.

Piac elemzés (market profiles): valamely értékkel rendelkező áru vagy szolgáltatás illegális kereskedelmével kapcsolatos elemzések (például drog, lopott jármű, prostitúció, hamisított termékek stb.)

---

9 A magyar bűnügyi elemzési módszertanban részben a felderítési módszerek elemzésének, valamint a nyomozás elemzésnek felel meg.

Demográfiai/szociális trendelemzés (demographic/social trends analysis): célja a demográfiai változások bűncselekményekre gyakorolt hatásának vizsgálata, a bűnelkövetők számát meghatározó és az általuk megvalósított jogsértő magatartásokat generáló társadalmi tényezők változásainak vagy trendjeinek mélyreható elemzése.

Bűncselekményi szerep profilalkotás (criminal business profile): a bűnözővé és áldozattá válás lehetséges körülményeit tárja fel, valamint a bűnözői magatartásra reflektál (áldozatkiválasztás módszere, alkalmazott műszaki szakértelem, vagy éppen az elkövetők által kihasznált rendszerek vagy eljárások gyengesége).¹⁰

Hálózatelemzés (network analysis): feladata az egyének hálózaton belüli helyének és szerepének meghatározása, a hálózat csoportjainak azonosítása, a hálózat erősségeinek és gyengeségeinek megállapítása, valamint ezen csoportok pénzügyi és kommunikációs adatainak elemzése.

Kockázatelemzés: az egyéni bűnelkövetők, bűnözői csoportok, illetve a szervezett bűnözés jelentette kockázatok azonosítása és hatásának értékelése a sértek, a nyilvánosság, valamint a rendvédelmi szervek vonatkozásában.

Célprofil elemzés (target profile analysis): az egyes bűnelkövetők profiljának megalkotása, amely magában foglalja a szervezetben esetlegesen elfoglalt helyéről, életmódjáról, pénzügyi háttéréről, erősségéről és sebezhetőségéről, az ellene használt módszerek eredményességéről rendelkezésre álló információk értékelését.

Operatív információ értékelése (operational intelligence assessment): a nyomozás vagy más műveletek során beszerzett információk valós idejű értékelése. Célja a műveletek célhoz nem kötött kiszélesítésének megakadályozása és a beszerzett információkból fakadó nyomozati igények rangsorolása. Úgyszintén a folyamatban levő nyomozások vagy más információszerzési tevékenység prioritásainak meghatározása.

Ahogy a fentiekből is kitűnik, a NIM egy olyan rugalmas keretrendszer, amelyben az egyes elemzési módszereket nem rendelik közvetlenül egyik értékelési termék alá sem, így biztosítva, hogy az elemzés céljának és feladatának leginkább megfelelő módszert válassza ki az elemző.

Összegzés

A fentiekben vizsgált keretrendszerek sajátossága, hogy szinte teljesen az adott ország, szervezet elemzési feladataira és módszereire szabták, vagyis nélkülözik

---

10 A magyar elemzői módszertanban az általános profilelemzésnek felel meg.

azt az uniformitást vagy variálhatóságot, amely lehetővé tenné az adatok és ezzel együtt az elemzés evolúciója során szükségessé váló új módszerek egyszerű és gyors beépítését a keretrendszerbe.

Különösen igaz ez a megállapítás az Europol esetében, ahol az elemzések – zömében – a tagállamok nyomozásai során felmerülő, határon átnyúló, szervezett bűnözéssel vagy súlyos bűncselekmények elkövetésével kapcsolatos információkon alapuló keresztlálatali (cross match) értékelésekre¹¹ vagy ügyelemzésre, illetve a fenyegetettség értékelésre (Serious and Organized Crime Threat Assessment; URL1) és egyéb stratégiai termékekre korlátozódnak. Mivel a taktikai jellegű elemzések közös ismérve a szűkebb időintervallum és a kisebb terület, így ez az elemzéstípus az Europol módszertanában nem kapott helyet.

Egy univerzális keretrendszer legfőbb ismérve a variabilitás és a rugalmasság. Ezért célszerű elkerülni az olyan struktúrát, ahol dedikáltan egyes fajtákhoz társítjuk az elemzési módszereket. Egy nyitott, rugalmas keretre van szükség, amelyben a módszerek bárhol elhelyezhetők, és az adatok forrásától függően bármely elemzési fajtával társíthatók. Vagyis azt a szemléletet kell tükröznie, hogy az elemzés elkészítésekor elsődlegesen a célnak megfelelő módszereket és a technikákat választjuk ki, és csak ezek és a felhasznált információk függvényében határozzuk meg az elemzés fajtáját.

Ennek a kívánalomnak leginkább a brit módszertan felel meg, ahol az elemzésfajták és a módszerek csupán érintőleges viszonyban vannak egymással. Egy olyan laza szerkezet, amelyben az elemzésfajtákat és a módszereket egymástól függetlenül definiáljuk.

Felhasznált irodalom

Association of Chief Police Officers (2005). *Guidance on The National Intelligence Model. National Centre for Policing Excellence.*

Barabási A. L. (2016). *A hálózatok tudománya.* Libri.

Clarke, R. V. & ECK, J. E. (2009). *Crime analysis for problem solvers in 60 small steps.* U.S. Dept. of Justice, Office of Community Oriented Policing Services.

Heuer Jr., R. J. & Pherson, R. H. (2014). *Structured Analytic Techniques for Intelligence Analysis, Spi edition.* C.Q. Press.

International Association of Crime Analysts (2011). „*Crime pattern definitions for tactical analysis*”. Standards, Methods, & Technology Committee White Paper.

---

11 Az adott tagország által a SIENA rendszeren keresztül értékelésre beküldött információt más tagállam már korábban rögzítette.

- International Association of Crime Analysts (2014). „*Definition and Types of Crime Analysis*”. Standards, Methods, & Technology Committee White Paper.
- Istvanovszki L. (2012). *Bűnelemzés a modern bűnüldözésben*. Patrocínium.
- Kunos I. (1997). *Bűnelemzés tananyag és példatár a bűnelemző tanfolyam hallgatóinak számára*. Országos Rendőr-főkapitányság Kriminálisztikai Azonosító Szolgálat.
- Santos, R. B. (2017). *Crime analysis with crime mapping*. Fourth edition. SAGE Publications, Inc.
- Szabó J. (2018). „A bűnügyi elemzés módszertanának megújítása a rendőrségnél”, *Szakmai Szemle*, 16(4), 133–141.
- Szabó J. (2020). „A bűnügyi kockázatelemzés lehetőségei a rendőrségen”, *Rendőrségi tanulmányok*, 3, 81–97.
- Szabó J. (2021). „A bűnügyi elemzés keretei” In Harmati B., Kovács-Szitkay E., Papp A. L. & Papp B. (Szerk.), *Honestas, humanitas, humilitas: Ünnepi kötet Kerezi Klára tiszteletére* (pp. 180–189). L'Harmattan.
- United Nations Office on Drugs and Crime (2011). *Criminal Intelligence Manual for Analysts*. United Nations.
- United Nations Office on Drugs and Crime (2011). *Criminal Intelligence Manual for Managers*. United Nations.
- Vári V. (2014). „Hatékony vagy eredményes bűnüldözés” *Magyar Rendészet*, 14(1) 87–97.
- Vida Cs. (2013). „Létezik-e még a hírszerzési ciklus? Miről szól a hírszerzés?” *Felderítő Szemle*, 12(1), 43–57.

A cikkben található online hivatkozás

URL1: *European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment 2017*. <https://www.Europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>

Alkalmazott jogszabályok

- 23/2018. (VI. 21.) ORFK utasítás a Bűnügyi Elemzési Szabályzatról
- 13/2001. (X. 2.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Bűnelemzési Szabályzatának kiadásáról (hatályon kívül helyezve)

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Szabó J. (2023). A bűnügyi elemzés nemzetközi keretei. *Beliügyi Szemle*, 71(2), 269–286. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.2.5>